

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ЗДО ДО ВИКОРИСТАННЯ СВІТОВИХ ПІДХОДІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Осадчук С.Ю.

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

В статті здійснено аналіз необхідності знань студентів щодо різних систем дошкільної освіти, їх основні положення на напрямки. Розглянуто форми організації дошкільної освіти та виховання у Сполучених штатах та їх Куррикулуми. Описані позитивні сторони та недоліки різних освітніх програм.

Ключові слова: вихователь закладу дошкільної освіти, підготовка в ЗВО, куррикулум, сімейний дитячий садок.

Постановка проблеми. В умовах інтеграції української освіти і науки у світовий освітній простір, її реформування і становлення на принципах гуманізму, етно- й дитиноцентризму, здоров'язберігаючого простору й соціально-адаптивної компетентності важливою проблемою стає підготовка фахівців, упровадження новітніх прогресивних технологій, цільових науково-педагогічних досліджень і концептуальних засад у практику діяльності вищих навчальних закладів України.

Важливими засадами модернізації вищої педагогічної освіти є випереджувальне спрямування професійної підготовки студентів, ліквідація розриву між змістом педагогічної освіти й досягненням педагогічної науки і практики. Вагомим внеском у загальні інноваційні механізми реформування вищої освіти майбутніх учителів школи I ступеня і дошкільних закладів освіти слугує розробка змісту й методики професійної підготовки з урахуванням новітніх державних стандартів у галузі дошкільної та початкової освіти, актуалізації найкращого вітчизняного й адаптації до сучасних умов позитивного світового педагогічного досвіду. Особливо гострою в руслі реалізації основних пріоритетів сучасної освіти є проблема підготовки до забезпечення наступності навчання дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку. Практична потреба у її вирішенні стимулює необхідність доповнення змісту професійної підготовки у педагогічних вищих навчальних закладах (ВНЗ), викладання окремих аспектів на курсах підвищення кваліфікації в інститутах післядипломної освіти педагогічних працівників, розвитку активного прагнення вчительства до самоосвіти.

Одним з аспектів підготовки студентів до подальшої педагогічної діяльності є ознайомлення їх світовим сучасним поглядом на стан та розвиток дошкільної та початкової освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У працях із дошкільної педагогіки (Л. Артемова, А. Богуш, С. Будак, О. Кучерявий, Л. Лохвицька, В. Нестеренко, Т. Поніманська та інші) з'ясовано специфіку професійної діяльності

майбутнього вихователя та проблему їхньої підготовки до роботи з дітьми дошкільного віку [1].

Сучасні дослідження, що розкривають окремі сторони підготовки фахівців дошкільного профілю, висвітлено в роботах Г. Беленької, А. Харківської (формування фахової компетентності); Н. Лисенко, З. Плохій (підготовка вихователів до організації екологодослідницької діяльності дітей у природі); Н. Грама (теоретико-методичні засади фахової підготовки педагога-вихователя дошкільного закладу до економічного виховання дітей) та інших [3]. У багатьох дослідженнях визначено зміст, етапи, компонентний склад професійно-педагогічної підготовки та запропоновано різні моделі її реалізації [4; 6]. Низка публікацій вітчизняних дослідників яскраво ілюструє, що підготовка педагога дошкільного фаху, у першу чергу, повинна відповідати вимогам сучасності, адже це перша освітня ланка, від якої залежить рівень освіченості й вихованості майбутнього покоління [2; 5; 7].

Мета статті. Головною метою цієї роботи є висвітлення актуальної інформації щодо організації роботи закордонного закладу дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу. У Штатах дошкільну освіту дитини починається вже з перших місяців життя. Тут не передбачена тривала декретна відпустка. Щоб не втратити місце, мама зобов'язана повернутися на роботу через півтора місяці після пологів, і шеститижневі малюки відправляються в спеціальні ясла. Тут припадає по 4 немовляти на одного вихователя. У міру дорослішання карапузів ця цифра збільшується – 6 малюків, 11, 15, і так до 25. Саме стільки дітей, які досягли п'ятирічного віку, відвідують одну підготовчу групу при школі, яка називається «Kindergarten». Така група – це вже не зовсім дитсадок, але ще й не школа. Швидше, своєрідна перехідна ступінь, подоба нульового класу, що колись практикувався в Союзі.

На відміну від інших дошкільних установ, відвідування такої групи для кожного американського дитини обов'язково. Дитячих садків

в США існує безліч, але це не означає, що для американців влаштувати в них чадо не становить труднощів.

По-перше, це дорого. Середня вартість відвідування саду складає півтори тисячі доларів на місяць, при цьому різниця в цінах дуже велика – від 4,6 тисячі до 26 тисяч в рік. Ціна також залежить від віку малюка (чим молодше, тим дорожче), кількості годин, які він проводить в саду, режиму харчування. Наприклад, гарячі обіди в дитсадках – це рідкість. Посуд в дитсадках найчастіше використовується одноразовий. Посада няні, в обов'язки якої в українських садах входять прибирання та миття посуду, відсутня. Прибирання роблять самі вихователі, а діти допомагають підтримувати порядок.

Діти приносять їжу з собою з дому або обідають піцою та картоплею фрі. Найбільш поширений варіант – ленч в пакеті від мами і пара легких перекусів на початку і кінці дня. Питання харчування неодмінно обмовляється окремо під час вступу дитини в садок. Деякі дітки приходять в сад пару раз в тиждень на кілька годин, інші проводять там весь день. Режим відвідування безпосередньо залежить від робочого графіка і платоспроможності батьків.

У тиху годину американські малюки сплять прямо на матрациках в ігровій кімнаті, не знімаючи одяг і взуття. Це дозволяє в разі необхідності евакуювати їх з будівлі, не витрачаючи час на збори.

Вартість муніципальних садів нижче, ніж приватних, але їх кількість вкрай обмежена, і туди складно потрапити через великі черги. У цьому полягає друга трудність. Крім того, кількість малюків у групі, на відміну від приватних садів з їх мінігрупах по 5-7 чоловік, досить велике. Бюджетним варіантом є садки, засновані при релігійних громадах – католицьких церквах, синагогах і т.д. Віддати дитину в такий сад можна лише будучи членом громади.

Сімейні дитячі сади. Така форма дитячих установ в Штатах широко поширена. Щоб заснувати сімейний дитячий сад, слід мати педагогічну освіту і будинок, відповідний певним санітарним нормам, так як сімейні садки розташовуються прямо вдома у їх власників. Великим плюсом таких садів є обмежена кількість дітей в групі і можливість готувати домашню їжу. Мінус – в розмитості, а часто і відсутності виховної програми. На відміну від великих дошкільних установ, сімейні сади рідко практикують застосування будь-якої ліцензованої програми, що дозволяє батькам відслідковувати і контролювати навчання дитини. Нерідкі випадки, коли вихователь просто включає дитинам мультики і водить їх на прогулянку, не обтяжуючи себе освітньою діяльністю.

Таким чином, американські дитячі садки відрізняються буквально всім – режимом роботи, умовами, педагогічним складом, кількіс-

тву малюків і мовами, на яких з ними спілкуються. Тож не дивно, що програм дошкільного виховання теж існує безліч. Вони носять назву **Куррікулум**. По суті, навчальні програми є різні моделі організації виховного процесу в дитячих установах. У поняття куррікулум входить абсолютно все, що стосується виховання і навчання малюків, включаючи морально-етичний розвиток, емоційне становлення особистості дитини, створення розвивального середовища і ведення відповідної документації. Ця ж документація (звітна частина) є і основним свідченням ефективності того чи іншого куррікулуму. Куррікулум визначає особливості розвивального середовища, основну ідею і завдання виховання, а також зміст того, що дітям слід вивчити. Важливе значення при розробці навчальних програм приділяється етнічним і національним особливостям дітей, які проживають в тій чи іншій місцевості. Кожен вид навчальних програм набуває поширення в певних штатах, і тільки деякі – по всій території країни. Завдяки гнучкості такої системи її ефективність дуже висока. Куррікулум можуть бути класифіковані за різними принципами, але просто розглянемо найбільш популярні моделі.

Творчий куррікулум. Створено компанією «Педагогічні стратегії» і ділиться на складові, розроблені для дітей від народження до 5 років і школярів. Розробки для малюків містять матеріали для педагогів та батьків, спрямовані на ознайомлення дитини з мистецтвом, фізичне виховання, створення розвивального середовища. Головним способом навчання виступає дослідницька діяльність і відкриття. Робота націлена на розвиток у малюків здатності творчо мислити. На допомогу вчителям пропонується планування занять на кожен день, що дозволяє створити гнучку індивідуальну програму для кожної дитини.

Навчання здійснюється у формі тематичних занять і створення проблемних ситуацій, з якими малюкам пропонують впоратися. Щоб знайти відповіді на ці запитання, пов'язані з тією чи іншою темою, дітям доводиться застосовувати вміння в різних областях діяльності, і таким чином їх знання збагачуються. У той же час дитвора вчиться мислити нестандартно і працювати в команді. Таким чином, інтерактивне навчання в рамках цього куррікулуму будується на природній допитливості малюків і націлене на вміння застосувати свої знання на практиці.

Підхід розвиваючої взаємодії Бенк Стріт. Куррікулум розрахований на дітей від 3 років до закінчення школи. Програма заснована на індивідуальних і вікових особливостях кожної дитини. Велика увага приділяється соціалізації, вмінню взаємодіяти з оточуючими, формування самостійності в побуті. Програма досить різноманітна, в неї входить навіть навчання

шопінгу. Основна роль вчителів полягає в спостереженні за грою малят і стимулюванні їх пізнавальної активності.

Навчальні ігри (Learning Games). Куррикулум розроблений для домашнього навчання і занять в групах з батьками. Матеріали представлені у вигляді книг з підбіркою ігор, яскравими ілюстраціями і докладними рекомендаціями для батьків. Кожна книга відповідає одному року життя малюка: від народження до 12 місяців, від 12 до 24 і т.д., до п'ятирічного віку. Величезним плюсом методики є можливість її використання навіть недосвідченими батьками.

Куррикулум Реджіо Емілія. Ця проектно-орієнтована методика з'явилася в невеликому італійському містечку і набула популярності по всьому світу. У дитячих установах, які взяли її за основу роботи, панує особлива атмосфера співпраці і довіри. Процес навчання розглядається як тісний взаємозв'язок дитини з оточуючими людьми і базується на його дослідницької діяльності. Малюкам дається можливість самим робити відкриття і опанувати нові вміння під наглядом вихователя. Традиційні заняття за столами або на килимку в таких садах не проводяться. Педагоги виступають тут не в ролі ведучих, а як співавтори, разом створюючи з дітьми проекти. Їх завдання полягає в м'якому напрямку і заохочення старань малюків у всіх видах діяльності. Велика частина ідей нових проектів належить самим дітям, а результати роботи документуються і знімаються на відео для батьків і колег. Таким чином дітям не підносять на блюді готові знання, а пропонують інструменти, що допомагають їх добути.

Профільне дошкільне навчання по гавайській системі. Ця методика поширена на всій території Сполучених Штатів. В її основі лежать 685 видів діяльності в яких малюкам

від народження до 3 років потрібно досягти компетентності. Види діяльності в свою чергу діляться на 6 основних напрямків – мовний і розумовий розвиток, фізичні вміння, навички самообслуговування, соціальний розвиток і формування когнітивних здібностей.

Система характеристики і оцінювання дітей дошкільного віку. Цей куррикулум розроблений для навчання дітей з особливими потребами від народження до 6 років. У нього входить позначення цілей і завдань, а також методичні розробки та поради для педагогів і батьків. Навчання базується на тісній співпраці з сім'єю.

Куррикулуму, поширені в різних штатах США, настільки різноманітні, що їх можна перераховувати нескінченно. Крім описаних, тут отримали широку популярність Вальдорфська система і методика Марії Монтесорі. Слід зазначити, що на відміну від Європи, в США бренд «Монтесорі» не зареєстрований. Отже, будь-яка установа може використовувати цю назву, навіть маючи мало спільного зі знаменитою методикою. Упевнитися в тому, що сад дійсно працює за цією системою, можна, попросивши співробітників пред'явити ліцензію Американського Товариства Монтесорі (American Montessori Society – AMS) або Міжнародної Асоціації Монтесорі в Сполучених Штатах (Association Montessori International of the United States – AMI).

Але, навіть відсутність цих паперів часто не стає на заваді для відмінних відгуків з боку батьків і вихованців («students», як тут називають навіть малюків). Адже головне завдання дитячого саду – як українського, так і американського – бути затишним і комфортним, де приємно грати і легко вчитися. Тому вважаємо за необхідне майбутнім вихователям та викладачів педагогічних закладів постійно оновлювати свої знання про стан розвитку світової дошкільної освіти.

Список літератури:

1. Голюк О.А. Особливості підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки в контексті реформування вищої освіти України (тези доповіді у збірнику матеріалів науково-практичної конференції) / О.А. Голюк // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 1-2 квітня 2015 р.) / за ред. Г.С. Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. – Вип. 4. – С. 437–440.
2. Демченко Е., Кит Г., Голюк О., Родюк Н. Развитие субъектности будущих педагогов в контексте подготовки к работе с одаренными детьми / Елена Демченко, Галина Кит, Оксана Голюк, Наталья Родюк // Society, Integration, Education. Proceedings of the International Scientific Conference, May 25th-26th, 2018. – Rezekne : Rezekne Academy of Technologies, 2018. – P. 507–519.
3. Імбер В.І., Карук І.В., Колеснік К.А. Використання інформаційно-комунікаційних технологій під час застосування освітніх ситуацій у процесі групової діяльності з дітьми дошкільного віку / В.І. Імбер, І.В. Карук, К.А. Колеснік // International scientific conference «Modernization of educational system: world trends and national peculiarities»: Conference Proceedings, February 23rd. Kaunas: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2018. – С. 138–140.
4. Кит Г.Г. Организация поисково-исследовательской деятельности детей дошкольного возраста / Г.Г. Кит // Дошкольное образование: опыт, проблемы, перспективы: сб. материалов V Международного научно-практического семинара (Барановичи, 24-25 марта 2016 года). – Барановичи: БарГУ, 2016. – С. 32–34
5. Крутій К.Л. Природничо-наукова освіта дошкільників: блоково-тематичне планування на засадах інтеграції та методичні поради. Літо-грайлик / К.Л. Крутій, І.Б. Стеценко, Т.І. Грицишина. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2018. – 200 с.

6. Пахальчук Н. Формування естетичного досвіду дітей дошкільного віку в процесі фізичного виховання / Наталя Пахальчук // Реалізація ідей В.О. Сухомлинського в практиці роботи сучасної початкової школи : зб. матеріалів пед. читань / відп. за вип. І.І. Козак, І.М. Лапшина, Л.В. Любчак. – Вінниця: ТОВ «Ландо ЛТД», 2015. – Вип. 10. – С. 8–11.
7. Сиваш Т.Д. Проблема художньо-творчого розвитку учнів початкової школи в контексті діалогу традиційних підходів і педагогічної інноватики / Т.Д. Сиваш // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 46 / ред. кол.: Гуревич Р.С. (Голова) та ін. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. – С. 50–53.

Осадчук С.Ю.

Винницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

ПОДГОТОВКА БУДУЩЕГО ВОСПИТАТЕЛЯ УДО К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ МИРОВЫХ ПОДХОДОВ ОРГАНИЗАЦИИ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация

В статье осуществлен анализ необходимости знаний студентов различных систем дошкольного образования, их основные положения и направления. Рассмотрены формы организации дошкольного образования и воспитания в Соединенных штатах и их Куррикулумы. Описаны положительные стороны и недостатки различных образовательных программ.

Ключевые слова: воспитатель учреждения дошкольного образования, подготовка в ВУЗе, куррикулум, семейный детский сад.

Osadchyk S.U.

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University

TRAINING OF FUTURE ELEMENTARY SCHOOL TEACHER TO OVERCOME THE DIFFICULTIES IN COMMUNICATION WITH STUDENTS

Summary

The article analyzes the necessity of students' knowledge about different systems of pre-school education, their main provisions in directions. The forms of organization of preschool education and upbringing in the United States and their Curriculums are considered. Described the positive aspects and disadvantages of various educational programs.

Keywords: kindergarten teacher, training in higher education institutions, curriculum, family kindergarten.